

Anri Ruso
San, 1910, ulje na platnu
Muzej moderne umetnosti, Njujork

prirodnjačkom muzeju i *Jarden de plants* – zoološko-botaničkoj bašti u kojima su se mogle videti mnogobrojne biljne vrste egzotičnih krajeva i preparirane divlje životinje. Sam Ruso je ove posete baštama sa čudnim biljkama egzotičnih zemalja opisao kao prelazak u svet snova.

Upravo je *San* ime Rusoovog poslednjeg dela imponantnih dimenzija. U zelenilu bujne džungle, pažnju nam privlači naga žena na divanu intenzivnog pogleda i mišićavog tela; dok je posmatramo, moramo se zapitati: otkud somotski divan usred džungle i zašto na njemu leži naga žena? Predvidevši ovo pitanje, sam Ruso je ponudio odgovor u formi pesme u kojoj otkriva da je scena zapravo san koji žena po imenu Jadviga sanja, verovatno iz svoje mirne sobe stana u Parizu. Beg od urbane stvarnosti pronalazi u gotovo nadrealističkom prizoru zelene divljine i njenim stanovnicima – pticama, majmunima, parom lavova, slonom i zmijom. Njena ruka upućuje naš pogled ka krotitelju zmija koji svirajući svoju frulu gotovo nestaje u tami guste džungle pozivajući nas da pobegnemo iz sopstvene sive stvarnosti i hrabro zakoračimo u zelenu divljinu.

Kao i čarobna džungla koju Jadviga sanja iz svog pariskog doma, i Rusoove džungle kreirane su iz vrepe urbane kulture, brzog gradskog života prepunog osuda i neizvesnosti. Svojim jedinstvenim umetničkim stilom, nalik dečjem, stvorio je jedan fantastičan svet u koji i sami poželimo da zakoračimo i oslobodimo se okova svakodnevice. Posmatrajući čudesnu džunglu divimo se njenom stvaraocu, običnom čoveku koji je okrenuo leđa dosadnom, monotonom poslu i sumornom i repetativnom životu i otvorio put svojoj mašti i svojim snovima.

Fantastičan svet džungle u koji nas Anri Ruso tako neposredno uvodi, kao i činjenica da je ceo svet preneo iz svoga uma ili svojih snova na platno, dodatno doprinose osećaju divljenja kojim bivamo ispunjeni dok očarani i pomalo zbunjeni koračamo zelenilom Rusoovih divljina.

Mada su njegove egzotične scene već neko vreme izuzetno popularne, za života Rusoove džungle bile su meta kritičara koji su umetnika stigmatizovali kao neškolovanog amatera i naivnog slikara. Rođen u malom gradu na severu Francuske, po dolasku u Pariz radio je na obodu grada kao carinik. Beg iz repetativne monotonije veoma nepopularnog i nekreativnog posla Ruso je pronašao u svetovima koje je sam stvarao svojom četkicom.

Iako je Ruso naslikao preko dvadeset pet predstava džungli, nikada, zapravo, nije putovao van Francuske. Egzotične scene stvarao je pod utiskom slika koje su se mogle videti u popularnim časopisima i literaturi, pričama francuskih kolonijalnih istraživača, njihovim fotografijama i izložbama, kao i pariskom zoološkom vrtu. Bujna džungla i divlje životinje koje često srećemo na Rusoovim platnima inspirisane su umetnikovim čestim posetama

Ada Vlajić,
Istoričar umetnosti